

Kerék-Bárczy Szabolcs: Rezsimváltást, de hogyan?

Teljes a zűrzavar Magyarországon abban, hogy mely politikai párt milyen ideológiát képvisel. A magát jobboldalinak valló Fidesz nagy erővel bontja le az egymást ellenőrző állami intézmények egyensúlyára épülő jogállamot, államosítás-központú, a magántulajdon gazdasági arányát csökkentő, központosított államkapitalista rendszert épít ki, és hetente üzen hadat legfőbb szövetségeseinknek, az Európai Uniónak. A magukat baloldalinak nevező pártok pedig a jogállam helyreállításának igényével lépnek fel, a szociális piacgazdaság modelljét nem kérdőjelezzik meg, és elkötelezettek a transzatlanti szövetség mellett. A fenti értékekkel kapcsolatban Nyugaton nincs vita: legyen bár valaki szocdem, konzervatív vagy liberális, országa közjogi, gazdasági és külföldi szövetségesi viszonyrendszerével kapcsolatban egyetért mérsékelt versenytársaival. Ezért sem ördögtől való a nagykoalíció gondolata kontinensünk boldogabbik felén.

A zavar a demokratikus ellenzéken belül is teljesen nyilvánvaló. Az MSZP magát a legbaloldalibb demokratikus pártnak tartja, és ez részben igaz is. Ma valakinek a baloldali mivoltát elsősorban az határozza meg (legalább is tőlünk nyugatra), hogy a társadalmi szolidaritásról úgy gondolkodik, hogy azt az államnak kell szerveznie, irányítania és biztosítania, s a jövedelmeket elsősorban a legszegényebbek felé kell irányítania, egyben utat mutatva a felemelkedéshez is. Az MSZP ugyanakkor nem erre helyezi a hangsúlyt. Ez egy olyan gyűjtőpárt, amelyben egyrészt élesen megjelenik az LMP-éhez hasonló, a kapitalista rendszert tagadó nézet és a nyakló nélküli osztogatás populista gyakorlata, másrészt erősen érvényesül a piacgazdaság iránti elkötelezettség is. Szavazatmaximalizálásra összpontosító pragmatizmusa azt eredményezi, hogy próbálja túllicitálni (balról előzni) a végtelenül demagóg Fideszt, s emellett kialakítani valamiféle önálló, markáns karaktert. Nem véletlen, hogy ez az egymásnak gyökeresen ellentmondó politizálás kevés vonzó üzenettel tudja megszólítani azokat, akik világos értékeket felmutató, s ezeket következetesen vállalni tudó országvezetésre vágnak, s jelenleg nincsen szívük szerint választható pártjuk.

Az Együtt-PM az elhalt ígéretek és elillant álmok pártja. Deklarált szándéka ellenére nem tudott középre nyitott gyűjtőszervezetté válni, vezetői sorában egyetlen magát büszkén konzervatívnak vagy liberálisnak valló embert nem találunk. Technokrata alapállása szinte teljességgel lehetetlenné teszi a vele való érzelmi azonosulást, s ha mégis megpróbál az érzelmekre hatni, sorozatosan meghasonlik önmagával. Nem is csoda: problémás hitelesnek tekinteni egy olyan erőt, amelynek legtöbb vezetője az előző kormányokat szolgálták, azokat, amelyeket gyakran a Fidesznél is vehemensebben támadnak erkölcsi(!) alapon. Más vezetők, szakadár LMP-sek, viszont parlamenti jelenlétüket az „elmúlt nyolc év” tagadásának köszönhetik, most mégis kizárólag azokkal kötnek szövetséget, akik a korábbi ciklussal azonosíthatóak. A grandiózus zavart tetézi az, hogy egyszerre követelnek leszámolást az Orbán-Simicska rezsimmel, és sugallnak velük való kiegyezést.

Az LMP liberalizmusa az emberjogi kérdésekre korlátozódik, a gazdasági rendszerre nem terjed ki; ők a kapitalizmus kritikáját leginkább annak felszámolásával érnék el, s ez kihat a fedezet nélküli állami költekezésre épülő társadalompolitikájukra is. Hogy mire cserélnék fel a kapitalizmust, nem világos. Önmagában a „zöld ügyek” hangoztatása értelmetlen: ma már a természeti és épített környezet védelmének, az erőforrásokkal való kíméletes bánásmódnak, a pazarlás visszaszorításának nem önállóan kell megjelennie, hanem minden társadalmi és gazdasági probléma megoldása esetében alapvető szempontnak kell lennie. Ez – ideológiától függetlenül – minden progresszív párt gondolkodásának homlokterében kell, hogy álljon. Az LMP fiatalos lendületét az elmúlt választásokat követően hamar elvesztette, s az is kiderült, hogy a nemzeti érdekek képviseléséhez nem elegendő az alacsony életkor, hanem tapasztalatok és kompromisszumkészség is szükségeltetik hozzá. Ezért az önállóság mindenáron való hangoztatása nem megfontoltságról és elvszerűségről, hanem gyermeki dacosságról tanúskodik.

Elfogultságomat egy percig nem akarván tagadni megállapíthatom, hogy a legkövetkezetesebben politizáló párt a Demokratikus Koalíció. Társadalom- és gazdaságpolitikája liberális, amely megfelel az angolszász konzervativizmusnak, a fékek- és ellensúlyok rendszerére épülő demokrácia elkötelezettje, és következetesen, kompromisszumok nélkül szemben áll Orbán autokrata-oligarchikus rendszerével. Érzelmileg kell és lehet hozzá viszonyulni, s amennyiben folyamatosan tovább tudja növelni hitelességi tőkéjét, a következő választások legnagyobb meglepetésévé válhat.

Az, hogy nem jött létre az Orbán leváltásához szükséges teljes ellenzéki egység, vagyis kis-nagykoalíció, az MSZP-Együtt-PM éretlenségét bizonyítja. Sem erkölcsileg, sem politikailag nem megmagyarázható – ráadásul kontraproduktív is – a Gyurcsány Ferencet démonizáló ellenzéki magatartás. Ráadásul visszatetsző az, ahogy a DK-t, mint problémát egymásnak „dobálja” az MSZP és az Együtt-PM. Az első makacsul semmit nem enged pozíciójából, inkább ultimátumokat fogalmaz meg, a másik pedig képtelen megmagyarázni, hogy hogyan fér össze hangoztatott nyitottságával az, ha a Fidesz retorikájával élve utasítja el az együttműködést a már most száz-kétszázezer polgárt képviselő DK-val.

Általában is jellemző, hogy a demokratikus pártok többsége Orbáné kottájából játszik. Márpedig a végtelenül demagóg, mást nem, mint az autokratikus közjogi rendszert bebetonozó, a társadalmi egyenlőtlenségek növekedését és gazdasági stagnálást eredményező kormányt a saját terepén nem lehet megverni. Reaktív magatartással a demokraták csak veszíteni tudnak. A rezsimváltás egyetlen esélye, ha a demokratikus erők a Fidesztől gyökeresen eltérő nyelvi keretben fogalmazzák meg proaktív (és provokatív, ám reális) üzeneteiket, ők tematizálják a közbeszédet, és folyamatosan a kormánypártot kényszerítik reagálásra, magyarázkodásra. Ehhez ma már nem elég a senki által nem értelmezhető „izmusokra” hivatkozni, „baloldali fordulattal” kampányolni, mert az emberek nem ideológiákkal, hanem kenyérrel akarnak jól lakni, kiszámíthatóságot, biztonságot, félelemmentes életet szeretnének élni hosszú távon.

Szándékosan nem foglalkozom részletesen azzal az ellentmondással, hogy amennyiben teljes ellenzéki együttműködés volna szükséges az orbánváltáshoz, akkor vajon a jelenlegi helyzetben mi a pártok valós érdeke. Tán az MSZP-Együtt-PM nem is akar kormányra kerülni? Miért utálnak rendszeresen Bajnaiék a Fidessel való kiegyezésre, az alaptörvénnyel való együtt élés lehetőségére? Csak remélni tudom, hogy nincs alku egyetlen demokratikus párt és politikus, valamint Orbánék között, s az ellenzék valóban fel akarja számolni a Fidesz antidemokratikus-oligarchikus rendszerét. Nem igen lehetne udvarias jelzõt találni arra, aki ebben az országban még bízna Orbánék szavában, a velük kötött formális vagy háttér megállapodásban.

Orbánékat le lehet váltani, a demokráciát rehabilitálni lehet és a társadalmat, gazdaságot emelkedő pályára lehet állítani. Ezt elegendő számú választó akarja, mert elégük van a hazugságokból, látszatintézkedésekből és a félelem légköréből. Az emberek nem kiegyezést akarnak a Fidessel, hanem tisztességes kormányt és békességet. A demokratáknak a demokratákkal és a társadalom egészével kell szövetséget kötniük. Minden az ellenzék valós szándékán, eltökéltségén, nyitottságán, kiváló politizálásán és kompromisszumkészségén múlik. Nem szabad a Fidesz hibáiban bízni, vagyis abban, hogy majd ők veszítik el a választásokat, s abban is csak az ostobák reménykednek, hogy a Fideszen belül egyhamar valamiféle demokratikus fordulat áll be. A demokratikus ellenzék sara lesz, ha Orbánék maradnak hatalmon, és az ellenzék győzelme lesz, ha bekövetkezik az orbánváltás. Most az a feladat, hogy a győzelemre való felkészülés gondolatával keljünk és fekjünk, vereségre gondolni sem szabad.

A majdani kormányzásra való felkészülés legalább annyira fontos feladat, mint a győzelem maga. Tudniillik a Fidesz bukása után mindent el fog követni annak érdekében, hogy lehetetlenné tegye az új kormány működését, sőt megpuccsolja azt. Ami akkor várható, ahhoz képest 2006 ősze kismiska. A felkészülés arra kell, hogy irányuljon, hogy a demokratikus kabinet teljes egészében képes legyen betölteni a közjogilag rendelkezésre álló hatalmi teret, és ne csak névlegesen birtokoljon pozíciókat. Az autokratikus-oligarchikus orbáni rendszer leváltása intézményekre, közhatalmi tisztségek betöltőire (alaptörvényben biztosítottakra is), a rendvédelmi szervekre, közpénzekkel visszaélő háttérintézményekre, oligarchikus érdekkörökre és természetesen magára a NER közjogi keretére is kell, hogy vonatkozzon. A közhiedelemmel ellentétben a legtöbb változtatáshoz nem szükséges kétharmados felhatalmazás; a jogszerűség biztosítható abszolút többséggel is, de ennek végrehajtásához alapos előkészítés, egységes fellépés és határozott végrehajtás szükséges.

Az emberek változást akarnak, de csak arra szavaznak, aki erőt, elszántságot, lendületet mutat. Akiról elhiszik, hogy nem csak beszél, hanem tudna is élni a közösség által rábízott felelősséggel. A demokraták ma még nem tudnák leváltani Orbánékat. De erre képesek lehetnek és kell is lenniük. Az óra ketyeg.

http://galamus.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=328973:rezsivaltast-de-hogyan-328973&catid=9:vendegek&Itemid=134